

Абрей із відділу Історії. Стороннім рецензентом був проф. Григорій Грабович із Гарвардського університету. Оскільки він у цей день вже був у Києві, взяв участь по телефону.

Дисертація др. Гринь має заголовок “*Літературний ярмарок*”: Визначальний момент українського модернізму” (“*Literaturnyi iarmarok*”: Ukrainian Modernism’s Defining Moment)”. У цій праці др. Гринь розглядає “*Літературний ярмарок*”, короткотривалий літературний часопис 1928–29 років, як кульмінацію і останній приклад модернізму, європейської традиції в українській культурі раннього радянського періоду. У центрі уваги дослідниці письменник і культурно-громадський діяч Микола Хвильовий та колишні члени літературної організації ВАПЛІТЕ. У перших двох розділах Галина Гринь описує політичну й культурну ситуацію в Україні в період між 1920–1928 рр. У третьому розділі вона розглядає поняття ярмарку як організаційний принцип журналу. Четвертий розділ присвячений співробітникам журналу, особливо редакторам, які були відповідальні за поодинокі числа. Останні два розділи — це серцевина аналітичної праці дослідниці. Тут вона аналізує окремі літературні твори, особливо жанр інтермедії — ті своєрідні редакційні статті, які визначили особливий характер цього журналу. Др. Гринь виводить родовід цих інтермедій із традиції літературної містифікації і зв’язує їхні тематичні особливості з іншими творами Хвильового і окремих авторів, які до них причинилися. Завершується дисертація аналітичним описом вибраних творів, що з’явилися в журналі. Тут особливу увагу присвячено Миколі Бажану, Олексі Влизьку, Майку Йогансену, Миколі Хвильовому і Миколі Кулішу. Оцінюючи дисертацію Галини Гринь, проф. Грабович каже, що це “одна із найкращих дисертацій, яку я читав”. “Її дисертація, — він пише далі, — продовжує і розвиває роботу її першого керівника (Ю. Луцького. — *М.Т.*) синтезом нових архівних здобутків наших колег в Україні (Шаповал, Кульчицький та ін.) і колег тут (особливо Террі Мартин) і не в меншу міру своїми власними дослідницькими успіхами”.

Отже, українське літературознавство зросло на ще двох докторів наук. Точніше, цей зріст відбудеться в листопаді 2005 року, бо Торонтський університет роздає дипломи лише тричі в рік, в листопаді, березні і червні. Тож травневі захисти завершуються дипломом у листопаді. Др. Андрейчик і др. Гринь тоді посядуть своє чергове почесне місце у списку докторів випускників славістичного відділу університету. Список цей невеликий, але престижний: Данило Струк, 1970; Доллі Фергусон, 1976; Богдан Медвідський, 1977; Романа Багрій, 1978; Мирослав Шкандрій, 1981; Анна Шимків, 1988; Рома Франко, 1990; Марко Стех, 1991; і Марія Ревакович, 2001. Цього року додамо ще два імені, але певні, що на їхніх іменах список не закінчиться. В аспірантурі Слов’янського відділу Торонтського університету перебувають три кандидати, громадяни України. Двоє із них, Оксана Тацяк і Анна Чукур, готуються до докторатів із українського літературознавства. За кілька років доведеться і їхні імена карбувати на почесній дошці.

м. Торонто, Канада

Максим Тарнавський

ПАМ’ЯТІ ВЧЕНОГО

12 липня 2005 р. в Інституті літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України відбулися збори, присвячені вшануванню пам’яті відомого вченого, літературознавця, історика української журналістики Павла Максимовича Федченка до 85-ї річниці від дня його народження.

Слово і Час. 2005. №10

Ювілей, на жаль, збігся і з сумної пам'яті подією — три роки тому Павло Максимович відійшов у кращі світи. Саме це визначило емоційну тональність і формат зборів. Зворушливими спогадами про людину і вченого ділилися співробітники Інституту, його студенти, аспіранти й послідовники. У теплій родинній атмосфері щиро згадували добрим словом надзвичайно сердечну, чуйну, уважну, великої душі людину, яка багатьом відкрила дорогу в науку. Згадували людину, яка, власне, сама була прикладом справжнього науковця, сумлінно заглибленого у вивчення і тлумачення першоджерел. Адже вагома частина доробку П.Федченка — саме джерелознавчі дослідження, що, як відомо, вимагають важкої кропіткої роботи в архівах. Причому заслуга вченого полягає не лише в удоступненні маловідомих текстів для сучасного читача крізь здійснені перепублікації (в такій орієнтації, мабуть, відбилася його багаторічна робота “на студентів”), а й в інтерпретації непростих для витлумачення текстів початку ХІХ ст., прописуванні їх у контекст тогочасного літературного процесу. Йдеться, зокрема, про праці з естетики та літературно-критичні виступи харківських діячів (І.Рижського, Р.Гонорського, П.Гулака-Артемівського, О.Склябовського, Є.Філомафітського, І.Кронеберга, І.Срезневського та ін.).

Л.Мороз у своєму виступі наголосила, що людина живе доти, доки про неї пам'ятає у цьому світі хоча б одна людина. Якщо розвинути цю теорію, науковець продовжує жити й у своїх працях, звичайно, за умови, що вони залишаються запитаними в наступні епохи. Можна з певністю сказати, що науковий доробок П.Федченка ще надовго залишиться актуальним (якщо не сказати незамінним) для дослідників української літератури ХІХ — початку ХХ століття. Він автор “Матеріалів з історії української журналістики” (1959), монографій “Літературна критика на Україні першої половини ХІХ століття” (1982), “Михайло Драгоманов: Життя і творчість” (1991), упорядник і автор вступних статей тритомної хрестоматії “Історія української літературної критики та літературознавства” (вийшло два перших томи: 1996, 1998) та ін. Вже тільки цей далеко не повний перелік його праць примушує задуматись, як би збідніло українське літературознавство, якби вони з якихось причин не з'явилися. А причин таких з огляду на непростий час, в якому вченому довелося жити і працювати (50—80-ті рр.), було більше, ніж достатньо. На цьому наголошували у своїх доповідях багато промовців.

Вступне слово виголосив *М.Сулима*. Він означив основні віхи біографії П.Федченка, зупинившись докладніше на його роботі в Інституті літератури. Колишній аспірант П.Федченка *М.Бондар* говорив про внесок вченого в розвиток українського літературознавства, про його визначальну орієнтацію на власне наукові постулати, а не тимчасові ідеологічні критерії. *М.Павлюк*, який дуже близько знав науковця, навів цікаві факти з його особистого і наукового життя, наголосив на необхідності живого зв'язку між поколіннями літературознавців. *Н.Левчик* спогадом про свою першу зустріч із Павлом Максимовичем підкреслила суто людські його риси — доброту, уважність і відповідальність. *С.Кіраль* наголосив на справжній українськості і патріотизмі вченого, а *Е.Соловей* — на глибокій науковій “підковці” та інтелігентності. Подяка на адресу П.Федченка лунала у багатьох виступах: *Л.Мороз* була вдячна за відкриття брами у винниченкознавство, *В.Смілянська* — за підтримку її наратологічної концепції при обговоренні монографії, *Г.Корбич* — за університетський курс бібліографії та джерелознавства. *Г.Сиваченко* поділилася теплими спогадами про взаємини П.М.Федченка з її батьком, М.Сиваченком. А *Н.Федченко*, дякуючи товариству за пам'ять про батька, розповіла про подробиці їхнього сімейного життя. На зібранні виступили також *І.Бажинов*, *Н.Бойко*, *Л.Гаєвська*, *Т.Денисова*, *В.Мовчанюк*, *Н.Шумило* та ін.

У контексті розмови постало питання про публікацію спогадів, щоденників і листів П.М.Федченка, організацію присвячених його ювілею наукових читань.

Лариса Каневська

Слово і Час. 2005. №10